

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta . . . 5—
četrt leta . . . 2-50 "
posamezna številka po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
. . . dvakrat . . . 12 "
. . . trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 28. julija 1916.

Za skupno delo.

Na svoje povabilo k skupnemu delu je prejelo vodstvo Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva te odgovore, ki jih prijavljamo natančno po originalih:

Cenjeno vodstvo

Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

v Ljubljani.

Potrjujemo prejem Vašega c. pisma z dne 19. maja t. l. in Vam odgovorimo sledeče:

V svoji seji dne 10. junija 1916 se je odbor po temeljitem preudarku odločil za odklonilno stališče iz sledečih razlogov:

a) Vsled vojskinega časa zadeva, ki jo je sprožilo c. vodstvo, ni tako aktualna in ni posebnega upanja, da bi se sedaj, ko so zborovanja in tisk zelo omejena, udeležila.

b) Sodelovanje naše Zveze v nameravani organizaciji, ki nje snovatelji zagovarjajo nam uprav nasprotna načela osobito glede verstvene in npravstvene vzgoje, bi bilo povečini onemogočeno.

c) Kar bo nameravana organizacija započela dobrega, bo naša Zveza, ki ima ugotovljena trdna načela, itak krepko podpirala.

d) Vpliv naše Zveze je vsestransko napredoval. S svojim ugledom in jasnimi načeli je »Slovškova zveza« dosegla in — tako upamo — bo dosegla tudi v bodoče v vsakem oziru najlepše uspehe.

S tovariškimi pozdravi!

Vodstvo »Slovškove zveze«

v Ljubljani, dne 12. junija 1916.

Fr. Jaklič s. r., Adolf Sadar s. r.,

Društvo slov. profesorjev v Ljubljani.

Št. 7. V Ljubljani, dne 20. VI. 1916.

Slavno društvo!

Prejeli smo Vaš oklic za skupno delo z dne 19. maja 1916.

K Vašim formalnim predlogom odgovarjamo sledeče:

K 1. Izjavljamo, da se pridružimo k skupnemu delu.

K 2. Zastopniki naši bodo: predsednik društva dr. J. Zmajec, tajn. namestnik dr. J. Debevec ter odbornik prof. J. Vesenjsek.

K 3. in 4. ne smatramo za umestno, razvijati kakšna načela.

Bodi nam dovoljena še pripomba, da je prvi sestanek mogoč šele po začetku šolskega leta 1916/17.

V ime odbora:

Dr. J. Debevec s. r.,

Vodstvo Zaveze avstr. jugoslovanskega učiteljstva

v Ljubljani.

V odgovor na Vaš cenjeni dopis z dne 19. maja 1916, št. 166, izjavljamo sledeče:

Društvo slovenskih učiteljev v Ljubljani je načelno za ustanovitev nameravanega Narodnega kulturnega sveta. Skupnemu delu bi se pa pridružilo šele po sklepu vojske, ko se bo dalo delati tedanjim, sedaj še neznanim razmeram primerno.

Za odbor:

V. Zupancič s. r., Marija Mehle s. r.,

Ema Žerjav,

V Ljubljani, dne 28. junija 1916.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

Št. 163. V Ormožu, 19. VI. 1916.

Slavno

Zaveza avstrijskega jugoslov. učiteljstva v Ljubljani

se s tem obvešča, da je Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem v svoji vodstveni seji dne 18. VI. 1916 določila tovariša nadržitelja Pavla Flereta v Letušu svojim zastopnikom za od Zaveze projektirani I. sestanek vsega slovenskega učiteljstva »za skupno delo«.

Dotični dekret, oz. duštveno legitimacijo ima imenovani tovariš v rokah.

S tov. pozdravi!

J. Rajšp s. r.,

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani je imenovalo za svojega zastopnika tovariša Frana Črnagoja, nadržitelja v Ljubljani-Barju.

Slov. Šolsko Matico zastopajo: predsednik H. Schreiner (nam. prof. Ilesič), ravnatelj V. Bežek in nadržitelj Jakob Dimnik.

cel zavoje »Tovarišev«. Skrbno sem jih pregledal in občudoval naša junaštva na učiteljsk. fronti, pa kaj hočemo, vojna in junaštva sta si najbližja soseda. Najbolj me je zanimal Šegov članek o srednjeevropski učiteljski zvezi in Fleretov o skupnem delovanju z našimi klerikalnimi tovariši. Sicer se pa povrnem k tej stvari drugič.

Prav nič me pa niso zadovoljili članki in novice o skrbi za mladino. Pred tridesetimi leti bi se morda za silo s tem še izhajalo, danes je vse to več ali manj slepomišje, niti krpanje ne več. Poglejmo le mesta, kjer delujejo že desetletja važna in močna društva (na Dunaju n. pr. velekulturna organizacija soc.-demokracije »Kinderfreude«.) v smislu »Tovariševih« predlogov in načrtov. Kaj se je doseglo tam? Če primerjamo vso energijo in vse izdatke s celotnim vprašanjem varstva mladine, je rezultat popolnoma negativen. Zaduja leta so se na socialne razmere

Vojna.

JULIJ FRIEDL

Iz Slivnice pri Mariboru nam pišejo: Dobili smo žalostno poročilo, da je na laški fronti padel junaške smrti, zadet od granate, tukajšnji učitelj in poročnik Julij Friedl v 22. letu svoje dobe, odlikovan s srebrno in bronasto svetinjo za hrabrost. — Pokojni tovariš je bil vnet in neumorno delaven učitelj, izborni glasbenik in pevec ter telovadec. Visoko je bil spoštovan ter priljubljen v vseh krogih. Tudi dva brata njegova, oba učitelja, se borita za domovino. — Iskreno sožalje njegovi čislani rodovini!

Počivaj sladko, dragi tovariš-junak, v tuji zemlji!

IN ZDAJ ŠE ČAŠO TO!...

In zdaj in zdaj — še čašo to, ah, najgrenkejšega napoja s tresočo dvignem naj rokó na onemela usta svoja?

Desnica, stoj, saj ta napoj ni žalostna resnica;

ne dvigni se, desnica, saj ta napoj sen je strašan,

izgine pa, ko sine dan, in svet krasan

se pred očmi spet zablješči,

in novo hrepenenje prešine mi življenje...

Gorje, gorje, že sije dan, sen pa zbežati noče;

resnica kakor kip sklesan, glej, zapovedujoče

stoji pred mano in veli:

»Zdaj dvigni čašo, pij iz nje družine ljubljene — solzé,

s solzami lastno srkaj kri!...«

Gorje, gorje, ne počí mi, srce!...

16. junija 1916.

Fr. Rojec.

TRIJE EVROPSKI TABORI.

»Ruskoe Slovo« ve baje iz dobrega vira, da se za čas po vojni pripravlja razdelitev Evrope na tri tabore. Doslej se je le vedelo, da nastaneta dve skupini: Srednja Evropa centralnih držav in na

pariški konferenci ustvarjena gospodarska četverozveza. Zdaj se je pa začelo še gibanje za ustanovitev gospodarske zveze nevtralnih držav, ki naj varuje nevtralce v borbi med gospodarsko četverozvezo in Srednjo Evropo. Zlasti na Skandinavskem, na Nizozemskem in v Švici se boje, da bi jih gospodarska vojna velikih držav lahko celo zadušila, če se pravočasno ne zavarujejo. Pogajanja za nevtralno zvezo se že pripravljajo.

PAPEŽ IN MIROVNA KONFERENCA.

V italijanski zbornici se je katoliški poslanec Topini zavzel za to, naj bo na bodočo mirovno konferenco povabljen tudi papež. Velik del zbornice je tej želji ugovarjal. Katoliški zadržugar Civiani je izjavil, da bodo tudi italijanski katoličani proti udeležbi papeža na mirovni konferenci, če bi jo predlagali centralni državi za to, da bi Italiji delali težave. Pri razpravi o tem dogodku je italijansko časopisje priznalo, da je neresnična zlasti v centralnih državah razširjena vest, da je papež zaradi posebnega dogovora med četverozveznimi državami izključen že v naprej od bodoče mirovne konference.

VPOKLIC ČRNOVOJNIKOV.

Z Dunaja poročajo: Na zadnjih prebiranjih potrjeni črnovojniki bodo, kakor znano, vpoklicani pod orožje, čim bodo glavna žetvena dela končana. Po dosedanjih dispozicijah se bodo vpoklicali izvršili v dveh serijah. Okolo 15. avgusta bodo najbrž vpoklicani črnovojniki do 36. leta.

ANATOLE FRANCE ZA NADALJEVANJE VOJNE.

Najznamenitejši sedanjih francoskih pisateljev, Anatole France, ki je bil časih nasprotnik vojne in militarizma ter se vnmel za sporazumljenje med Francozi in Nemci, je pisal zdaj — tako javlja »Pester Lloyd« — prijatelju pismo, v katerem pravi: Misel, ki jo imajo morda v Ameriki, da je zdaj čas končati vojno, ne dobi pritrjevanja na francoskem. Prisegam Vam, Francozi so popolnoma edini v tem, da se bodo borili, dokler ne dosežejo popolne zmage.

DOPISOVANJE VOJNIM UJETNIKOM.

Skupni centralni biro za vojaške ujetnike na Dunaju naznanja: Občinstvo se opo-

mladinske urade in pred par meseci je ustanovila podobnega tudi dunajska mestna občina. Ta urad obsega zadeve varuštva, skrb za dojenčke, prisilno vzgojo i. dr. O veliki noči je pisala dunajska »Zeit«, da ima vlada že pripravljen poseben zakon, ki bo nalagal deželam in občinam gotove dolžnosti v varstvu mladine. Ne poznam tega zakona, a prav gotovo bo to velik in energičen korak naprej. Ker pa ravno v tem vprašanju igrajo krajevne razmere tako važno vlogo, je edino umestno, če se izroči glavni del eksekutive občini. Ona je instanca z gotovo avtoriteto, močjo in sredstvi in njena dolžnost mora biti tudi skrb za mladino, ona edina more res ut storiti kaj pozitivnega in uspešnega. Ni moja naloga, da bi tu sestavil načrt tozadevne komunalne politike, opozarjam le na dolžnost, ki čaka tu učitelja. Izražena je v kratkem stavku: resno in intenzivno se mora baviti s politikom, posebno s komunalno politikom. »In

LISTEK

Fran Erjavec:

Pisma.

III.

Gradec, 5. junija 1916.

Dragi tovariši!

Dolgo se že nisem oglasil! Pa kaj bi se opravičeval, da sem len človek; to vem sam. Pa tudi moja silna lenoba ni edini vzrok, da sem molčal tako dolgo, ker vsak človek piše, kadar mu je polno srce in duša. Tedaj vse kipi v njem, čuti neko silno potrebo, da se razodene dragi duši in če te nima pri roki, tedaj napiše pismo.

Večkrat sem že medtem menjal svoje bivališče; ah, prav cigansko življenje živim, zato sem tudi večeraj naknadno dobil

zarja v lastno korist, da naj omeji dopisovanje vojnim vjetnikom na poštne dopisnice ter naj ne piše pisem, ker je dokazano, da pismo rabi povprečno 2 meseca dalje za vročitev, kakor dopisnica. Vzroki temu ravnanju niso pri poštnem uradovanju, temveč pri cenzuri, ker se cenzurirajo vedno dopisnice pred pismi, ter v istem času, katerega zahteva pismo, se reši že 5 do 10 in tudi več dopisnic. Tako je omogočeno veliko dopisovalcem, da prejmejo vojni ujetniki točno dopisnice od svojcev.

ŠOLSTVO V HELMSKEM OZEMLJU.

Kakor znano, je malo pred vojno ruska vlada odtrgala helmsko gubernijo od poljske celote in jo priključila upravi ruskega cesarstva. Avstrijska uprava je to rusko nasilnost zopet popravila in helmsko ozemlje zopet združila z materjo Poljsko. »Głos Lubelski« objavlja zanimivo statistiko poljskega šolstva v helmskem ozemlju. V 13 občinah, ki obsegajo 250 vasic, se nahaja že sedaj 51 šol, v katerih poučuje 56 največ ženskih učnih oseb. Učencev je 2500, to je povprečno na vsako šolo po 50. Šole vzdržuje »Meščanski odbor«. Učeca se mladina prispeva po rublju na mesec.

AVSTRIJSKI DRŽAVNI PRORAČUN PO § 14.

Državni zakonik objavlja cesarsko naredbo o državnem gospodarstvu od 1. julija 1916 do 31. decembra 1916. Ta začasni proračun pooblašča vlado, da sme pobirati davke, doklade in pristojbine po obstoječih normah in izplačevati državne izdatke na račun državnega proračuna, ki naj bi se zakonito sestavil za upravno leto 1916/17. Cesarska naredba vsebuje tudi pooblastilo, da se brez trajne obremenitve državnega zaklada nabavijo s kreditnimi operacijami potrebna sredstva za pokritje iz državnih dohodkov upravnih let 1914/15 in 1915/16 nepokritih državnih izdatkov.

NA OGRSKEM.

Tretje prebiranje črnovojniških letnikov 1877 do 1866, ki je pri nas že dovršeno, se vrši na Ogrskem šele od 29. avgusta do 21. septembra.

SMOTER VOJNE — LAŠKA REPUBLIKA.

»Baseler Nachrichten« poročajo iz Rima: Organizacija rimskih republikancev je sprejela dnevni red, ki izjavlja, da ne umeva, zakaj je vstopil socialist Commandini v »ministrstvo kralja«, ker tega koraka narodna potreba ne more upravičiti. Končni smoter te vojne more bitile italijanska ljudovlada.

FRANCOSKI FINANČNI KROGI O KONCU VOJNE.

Bazeljski listi javljajo: Francoski finančni krogi sodijo, da se mora vojna do konca leta končati. Diplomati morajo dobiti formulo, ki bo omogočila mir. — Švicarski listi nadalje javljajo: Po zanesljivih poročilih iz Pariza je bila ministru Briandou od parlamenta izrečena zaupnica zaradi tega, ker je vlada izjavila, da bo najkasneje do konca leta izvojevana zmaga in bo konec vojne.

Pristopajte kot člani k „Rdečemu križu“!

spet se oglasi jih sto: učitelj se ne sme mešati v političko blato. Da, žalibog sta na Slovenskem politika in pa gostilniško kričanje identična pojma, in do tega se učitelj res nikakor ne sme ponižati. Pač pa je učiteljevo sodelovanje v domačem občinskem odboru neobhodno potrebno in ravno tu mora tudi priti ona sto in stotisočkrat po nemarnem izrečena fraza »delo za narod« do plodonosne veljave. O odgovoru, da je v današnjih razmerah to nemogoče, danes ne moremo debatirati. Gotovo pa je politička naobrazba za vsakega učitelja neobhodno potrebna in aktivno sodelovanje v komunalni politiki njegova dolžnost. In tudi tu pride njegova skrb za mladino do uspešnega uveljavljanja. Teorije socializma postajajo istina, in tudi mladina in vzgoja morata postati javna zadeva.

Pozdravlja Te

Tvoj

F.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

V »Tednu Rdečega križa« je nabrala šolska mladina v Gorjah na Gorenjskem 106 K, znakov pa je prodala za 174 K = 280 K; Lichtenthurnov zavod v Ljubljani s šolsko priredbo 213 K 89 vin.; razstava ženskih nočnih del šentjakobske šole v Ljubljani 874 K 38 vin.; Franc Korbar, učenec ljudske šole v Preserjih pri Radomljah, 8 K; učiteljica Tonica Kračmanova v St. Lenartu pri Laškem Trgu 2 K; šolsko vodstvo v Semiču 224 K čistega dohodka dveh prireditelj tamkajšnje šolske mladine; vodstvo slovenske ljudske šole na Vrdeli nabranih med učenci tekom meseca junija 12 K 88 vin.; v »Tednu Rdečega križa« zbrali šolski otroci v Radovici (Bela Krajina) 25 K; uprizaritve »V kraljestvu palčkov« po CM šolah v Trstu 1023 K 80 vin.; ravnatelj Fr. Robič in učitelj Fr. Zacherl v Ljutomeru za julij po 5 K = 10 K; roditeljski sestank v šoli na Katinari 68 K 50 vin.; skupaj 2742 K 45 vin.

V zadnji številki izkazanih 136.729 K 51 v. Danes izkazanih 2.742 « 45 «

Dostej nabranih 139.471 K 96 v.

V izkazu, priobčenem v 12. številki, mora stati pri vsoti 1398 K 56 vin., da so nabrali ta znesek v Šmartnem pri Litiji, kar je pomotoma izpuščeno.

IV. VOJNO POSOJILO.

Pri nastopnih šolskih nabiralščih na slovenskem Stajerskem so po prizadevanju in agitaciji slovenskega učiteljstva podpisali za IV. vojno posojilo, in sicer: Št. Jurij ob Ščavnici 200.000 K; Št. Jakob v Sl. Gor. 145.000 K; Arvež 80.000 K; Jarenina 64.000 K; Hajdina pri Ptuj 58.000 K; Tezna 45.000 K; Št. Lenart v Sl. Gor. 44.000 K; Tinsko pri Slov. Bistrici 37.000 K; Št. Jurij ob Pesnici 36.000 K; Sv. Marko pri Ptuj 36.000 K; Vičina 30.000 K; Selnica 21.000 K; Žužem 26.000 K; Slov. Gradec 26.000 K; Št. Rupert 20.000 K; Hože 8.000 K; Šmiklavž 21.000 K; Celje okolica 900 K; skupno torej — kolikor nam je doslej znano — 97.900 K. — Po prizadevanju tov. M. Debelaka, nadučitelja v Šmartnem pri Litiji, se je podpisalo III. vojnega posojila 10.000 K (ne 8000 K, kakor je pomotoma izkazano v 12. številki).

V 12. številki izkazanih 1.034.900 K — v. Danes izkazanih 897.900 « — «

Skupaj IV. vojno posojilo 1.932.800 K — v.

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Za »Rdeči križ« itd. 139.471 K 96 v. III. vojno posojilo 274.148 « 69 « IV. vojno posojilo 1.932.800 « — « Srednje šole 29.704 « 58 « **Končna vsota 2.376.125 K 23 v.**

Kaj bo z ljudsko šolo.

To vprašanje sedaj najbolj zanima vse učiteljstvo v naši državi, kar je popolnoma razumljivo. — Nemške učiteljske organizacije na Koroškem, Stajerskem in Češkem zahtevajo poddržavljenje ljudske šole, kar pa odklanja nižjeavstrijsko, moravsko in šlezjsko nemško učiteljstvo. — Zveza čeških učiteljskih društev je zavzela to stališče: »Podržavljenje ljudske šole je v prvi vrsti gospodarsko vprašanje, in tega ne bo tako lahko rešiti po vojni, ko bodo na vse strani odločevale gospodarske razmere. Drugič: kar država zahteva od ljudske šole, ji ta daje brez ugovora, ne da bi bila država dolžna šolo vzdrževati. Ti dve dejstvi bosta gotovo odločilni, da se država ne izreče za poddržavljenje ljudske šole in da bo agitacija nemških tovarišev brez uspeha. Od češke strani so stremljenje po poddržavljenju ljudske šole vedno zavračali, ker bi naša narodna avtonomija izgubila kos svojih lastnih tal. Tudi javno časopisje je odklonilo sedanjo agitacijo nemškega učiteljstva. Gotovo je, da se bo to vprašanje rešilo nekeje drugje in da bodo glasovi čeških zastopnikov tudi nekaj veljali.«

Kako je stališče vseslovenskega učiteljstva, to naj bi se ugotovilo v prvi vrsti na sestanku tega učiteljstva, ki ga namestila naša Zaveza sklicati s pozivom »Za skupno delo!« — Soglasno mnenje vsega slovenskega učiteljstva bo gotovo uvaževali takrat in tam, kadar in kjer bodo odločevali našo in našega šolstva usodo. Moralna in stanovska dolžnost vsakega posameznika je, da se ne cepimo ob reševanju tega vprašanja, ki je za nas vme skupno in najvažnejše, nego da nastopimo kot kompaktna masa za boljše bodočnost svojega šolstva in stanu!

Štatistika.

Da bo mogoče sestaviti natančno in zanesljivo štatistiko o vsem delu, ki sta ga v dobi vojne izvršila šola in učiteljstvo, pozivljamo vsa šolska vodstva po vsem slovenskem ozemlju, naj se takoj lotijo tega dela. Vsako šolsko vodstvo ima gotovo ves material že zbran, treba ga je le prenesti in označiti v razpredelnico, katere vzorec prijavljamo na tem mestu.

Vsak šolski voditelj naj si nariše tako razpredelnico na pol pole papirja, naj jo izpolni v vseh njenih delih ter jo pošlje

na šolsko vodstvo v Zagorju-Toplicah zanesljivo do 30. t. m.

Kolikor nam je znano, imajo c. kr. okrajni šolski nadzorniki vse zbirke znanovane. Prosimo jih tem potom, naj dajo te svoje seznamke gorenjemu naslovu na razpolago, da pojde delo hitreje in natančneje izpod rok.

Sodelovanje vsakogar v tem oziru je domoljubna in stanovska dolžnost, da pokažemo javno, koliko ogromnega dela sta izvršila slovenska šola in slovensko učiteljstvo v dobi te vojne!

Dežela:	Okraj:	Ime šole (pečat):	
Posebne opazke:			Koliko učnih oseb je na šoli?
			„ „ „ „ v vojni službi?
			„ „ „ „ „ padlih?
			„ „ „ „ „ ranjenih?
			„ „ „ „ „ odlikov.?
			„ učencev šteje šola?
			Zbirke v dobi vojne?
	parov	nogavic napletli — nabrali	
	„	rokavic „ „	
	„	žilgreleev „ „	
	„	dokolenk „ „	
	„	papirnatih vlog sešili	
	kosov	snežnih kučem napletli	
	„	spodnjih hlač sešili	
	„	srajc sešili	
	„	jopičev sešili ali napletli	
	kg	svežega sadja nabrali	
	„	suhega „ „	
	„	mesa „ „	
	„	medu „ „	
	„	peciva „ „	
	kosov	jaje „ „	
	„	klobas „ „	
	l	vina „ „	
	„	žganja „ „	
	„	mleka „ „	
	„	sadnega soka „ „	
	kg	volnenih krp „ „	
	„	kavčuka „ „	
	število	popisanih medenih možnarjev	
	kg	železa	
	„	bakra	
	„	cina	
	„	cinka	
	„	niklja	
	„	medi	
	gramov	zbirka zlata „Zlato dam za železo“	
	K —	za „Rdeči križ“	
	„	članov nabrali za „Rdeči križ“	
	K — h —	„Teden Rdečega križa“	
	K — h —	Šolarske tedenske zbirke do 15./7. 16.	
		Vojno posojilo a) šola	
		b) okoliš	
		letakov razdelili	
	kg	jagod. in robid. listja Adlorju v Oberlaa raznega	

Šola in vojna.

Naučno ministrstvo objavlja: Sedanja vojna je jasno dokazala, kako veliko vlogo igra nrvnost v modernem boju. Zato je začelo vrhovno armadno poveljstvo razmišljati o načinu, kako bi se moralni činitelj v oboroženi moči okreplil in s kakšnimi sredstvi bi se po vojni povzdignil smisel prebivalstva za vojno moč države. V tozadevnem dopisu vrhovnega armadnega poveljstva z dne 25. januarja 1916 na ministrsko predsedstvo se opozarja, da bi bila predvsem šola — kot naravna gojiteljica domoljubnega duha — poklicana, da v dosego omenjene svrhe stopi v službo armade. V šolah naj bi se na slavnosten način naznanila vsa odlikovanja za hrabrost pred sovražnikom, ki so si jih zaslužili bivši učitelji in učenci dotičnega šolskega zavoda; to bi ne vplivalo le na duha učencev kot bodočih vojakov, marveč po njih tudi na duha v družinah. Istemu namenu bi dobro služile tudi spomenice v letnih poročilih, v katerih bi bilo opisati delež, ki ga je imel dotični zavod v svetovni vojni, in navesti

vse učitelje in učence lastnega zavoda, ki so služili pred sovražnikom, ter posebno poudariti odlikovance. Glede odlikovanj se morejo šolska vodstva izvestiti v uradnih razglasih ali pa pri nadomestnih krdelih.

VOJNA PODPORA VPOKOJENEMU UČITELJSTVU NA HRVATSKEM.

Vsi vpokojeni učitelji in učiteljice ter učiteljske vdove, ki se niso zopet poročile, na Hrvatskem so prejeli od vlade enkratno vojno podporo po 200 K.